

پناهنده یا مهاجر؛ تاملی در مفهوم

علی دست‌پروری

ایران به اذعان سازمان ملل یکی از بزرگترین جمعیت‌های اتباع کشور افغانستان را طی ۳۰ سال گذشته میزبانی کرده‌است اما این جمعیت میلیونی بنابر تعاریف جهانی و حقوقی دسته‌بندی‌های مختلفی دارد که نه تنها مردم بلکه رسانه‌ها و برخی مسئولین ذی ربط هم بین این دسته‌بندی تفاوتی قائل نیستند. ضرورت این تفاوت در این مثال قابل بیان است که بسیاری از جرائم توسط مهاجران غیرقانونی افغان رخ می‌دهد و این دسته با پناهندگان یا مهاجران قانونی تفاوت دارند. بررسی معانی لغوی و اصطلاحی پیرامون این موضوع ما را در فهم دقیق و صحیح نحوه مواجه با اتباع افغان در ایران یاری خواهد کرد.

مهاجرت migration

در لغت‌نامه جمعیت شناسی سازمان ملل، آمده است: « مهاجرت شکلی از تحرک جغرافیائی یا تحرک مکانی است که بین دو واحد جغرافیائی صورت می‌گیرد. این تحرک جغرافیائی، تغییر اقامتگاه از مبدأ یا محل حرکت به مقصد یا محل ورود می‌باشد. این گونه مهاجرت‌ها را مهاجرت دائم گویند و باید آن را از اشکال دیگر حرکات جمعیت که متضمن تغییر دایمی محل اقامت نمی‌باشد، تفکیک کرد».

به طور خلاصه، مهاجر کسی است که به میل خود از کشور موطن خود به کشور دیگری جا به جا می‌شود تا دورنمای زندگی خود و خانواده خود را بهبود ببخشد و در حقیقت قصد اصلی مهاجر، بهبود وضعیت زندگی در کشور مهاجرپذیر است. مهاجرت یک رابطه دو طرفه بین هجرت کننده و دولت و کشور مهاجر پذیر است.

انواع مهاجرت

مهاجرت های به انواع مختلفی تقسیم می شوند که در زیر به چند نمونه اشاره می شود.

بر حسب مدت: ۱) فصلی ۲) موقت ۳) دوره‌ای ۴) دایمی

بر حسب فاصله: ۱) کوتاه مدت یا کوتاه فاصله ۲) بلند مدت یا بلند فاصله

بر حسب انگیزه: ۱) تحصیلات ۲) تأهل ۳) انتقال شغلی ۴) خدمت سربازی ۵) فشارهای سیاسی، طبیعی و غیره

بر حسب قلمرو سیاسی: ۱) داخلی ۲) خارجی

بر حسب خواست مهاجر: ۱) اختیاری ۲) اجباری

بر حسب تعداد مهاجر: ۱) فردی ۲) گروهی